Становище

от проф. д-р Галина Георгиева Лардева, АМТИИ Проф. Асен Диамандиев Пловдив, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

за художественотворческата и научната дейност във връзка с участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (плакат, графично оформление на книга, калиграфия) за нуждите на Нов български университет

за кандидатурата на ас. д-р Дамян Дамянов

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Научната, преподавателската и художественотворческата дейност на д-р Дамян Дамянов значително надвишава минималните национални изисквания, както и на изискванията на Нов български университет. В раздел „А“ той присъства като автор на дисертационния труд „Типографски плакат. Смислови и формални връзки и трансформации между текст и изображение в изкуството на плаката в края на XX и началото на XXI в.“ (защитен 2019 г.) – работа, която продължава да трасира неговото творческо и научно развитие и до днес. В раздел „В“ необходимите точки идват от два реализирани самостоятелни творчески продукта: графичния експеримент „Под езика“ (2018) за създаване на идеограми с участието на 60 български интелектуалци и авторската книга за рисуване и оцветяване „Нарисувай ми овца“ (2015). В допълнение и с оглед на цялостното представяне към раздела са включени и пет самостоятелни изложби в рамките само на три години (2015-2018), както и шест избрани проекта със серии илюстрации. В звеното на научната продукция – раздел „Г“ – д-р Дамянов представя три свои статии по темата за художествените функции на плаката, които имат непосредствена връзка с неговите творчески търсения в областта на графичното оформление и илюстрацията. Публикувани са в специализираните списания „Артакция“ и „Prographica“. Останалите точки в раздела се съставят от

серии илюстрации и художествено оформление на широкообхватно множество книги. Във връзка с това истински впечатляващо множество точките от раздел „Д“, които затрудняват немалко значими творци в разпиляната ни културна общност (рехавото пространство на обратната връзка), не представляват проблем за кандидата: неговата работа е често споменавана – най-често със суперлативи, в разговори с писатели, както и в рецензии за новоизлезли книги. Раздел „Е“ подрежда проектната дейност на д-р Дамян Дамянов, сред която се откроява цялостното художествено оформление на изданията на „Център за книгата“ към Национален дворец на културата, неговото участие в престижни национални фестивали, в уъркшоп-програми и инициативи, свързани с популяризирането на специфичната творческа работа на художествения оформител и илюстратора. Тук е табличното място да се отбележат и значимите награди на кандидата, особено например Националната награда „Христо Г. Данов“ (2021 г.) в категория „Изкуство на книгата“ за книгите „Метаморфозата” от Франц Кафка и „Приказки от пишещата машина” от Джани Родари, както и Националната награда „Константин Константинов“ в категория „Илюстратор“. Раздел „Ж“, фиксиращ практически приложимите резултати от научнотворческата дейност, също е изпълнен многократно: тук вместо необходимия минимум от 70 точки д-р Дамянов е представил дейност за над 300 точки – и то все от престижни и видими продукти като пощенски марки по повод събития и значими годишнини. Разделите „З“ и „И“ събират активности, свързани с учебните инфраструктурни мрежи на НБУ, като обезпечаване на учебни съдържания в мудъл-системата на университета, работа със студенти по проекти, участия в комисии и т.н., като в графа „И“ става дума за доминираща административна насоченост. – И тук представените активности надхвърлят чувствително необходимия минимум от точки за доцентския праг. Последният раздел „Й“ задава пространство, от което би следвало да започва (но също вероятно и да завършва) пътят за един учен: представяне в сбит вид (резюме) на концепцията за неговото присъствие в науката. Тук отбелязвам само наличието на такова резюме, а в следващия параграф ще се върна към него заради същността му.

II. Творческа дейност и резултати

Изброеното дотук може единствено да загатне потенциала на кандидата, но не е в състояние да даде представа за същността на неговата работа, както и за дълбочината на преосмислянето, с която д-р Дамян Дамянов подхожда към медията на художествения дизайн и особено – в посока на цялостния художествен продукт на книгата. Той добре осъзнава отговорността, когато художникът носи при оформлението на трайно четени книги и не е трудно да се проследи как във всеки един отделен случай партнира на автора като в шахматна игра: продължава един от инвариантните значения, които литературният текст носи, в самостоятелна посока, при което предполага възможност за отговор – вече от страна на читателя, който в своя прочит би продължил и свързал както стратегическия план на писателя, така и извлечената визуална следа на художника.

Необходимо е да се подчертае, че независимо от огромния обем от създадени визуални образи на книги (в точка „Ж 44“ се казва: над хиляда!), в работата на Дамян Дамянов не може да става и дума за конвейерна работа, за някакво принудително съпровождане на книги към печат или за тяхното снабдяващо обличане с корици. Дамян Дамянов е отдавна утвърдено име в оформянето на произведенията на едни от най-добрите съвременни български писатели като Алек Попов, Галин Никифоров, Момчил Николов, Тео Чепилов и много други, но също и на произведения, утвърдени в канона на новата ни литература. Той създава съвременна визуална представа за книгите на автори като Емилиян Станев, Ангел Каралийчев, Павел Вежинов, Виктор Пасков. Наред с това Дамян Дамянов е художествен оформител и на преводни произведения с безспорна значимост: книги от Александър Грин, Ерих Кестнер, Даниил Хармс, Франц Кафка, Йозеф Рот, Йожен Йонеско, Труман Капоти и много други.

За висотата на провежданата от кандидата художествена игра с писмения текст е достатъчно да се споменат няколко отчетливи примера: оригиналното решение на релефната, сякаш излизаща извън повърхността на корицата опашка на Захари Карабашлиев (откриваща допълнителна игра и на територията на

тривиалното четиво), която „помита“ буквите от заглавието и ги вдига във въздуха подобно на хвърчило; подчертаването на наивизма на самонаправеното, парадоксалният акцент върху „недоизкусуреното“ със средствата на визуалното преобличане на черепа като изначална memento-mori-фигура при „Мисия Туран“ на Алек Попов; картографирането на флипер-автомата в „Чѐкмо“ на Момчил Николов като всеобемаща територия на един живот – принципно математически изчислим, но възхождащ във всеки следващ миг като фойерверк на случайността.

Не по-малко значими са експерименталните търсения на Дамян Дамянов, например опита с книгата „Под езика“ (2018), в която той създава идеограми с участието (отново: с игровото партньорство) на 60 български интелектуалци. В този случай авторът търси в дълбочина измеренията на връзките между буква, дума, асоциация, образ. Сходни задачи той си поставя и в авторската си книга за рисуване и оцветяване „Нарисувай ми овца“ (2015).

Тук идва ред за очертаването на мястото на концептуалното резюме „Визуалният превод на литературен текст. Изразни средства и изобразителен език в дизайна на корица на книга“ в дейността на кандидата. Като се абстрахираме от не особено подходящото псевдопонятие „изразни средства“ в подзаглавието, както и звученето на някои генерализации като „маркетингът има сила на религия“, това е отлично разработен подстъп към представите за мястото на художественото оформление на книгите в работата на Дамян Дамянов. Тук са набелязани – пестеливо и точно, редица примери от творческата му практика, като при това тези примери са примесени от релевантни исторически щрихи. Без историческата перспектива да присъства като самостоен параграф, тя е включена функционално на точните места, например особено в контекста на модернизма – от присъствието на Обри Биърдсли като художествен оформител с трансформационно развитие към опита на Родченко и конструктивизма. Този ход подготвя по-нататък фокуса върху минимализма, мислен вече не като исторически детерминирано естетическо направление, а като синтезен принцип. Д-р Дамянов превръща тази трансмисия в характерна основа на своята

концепция и с подходящи примери показва тежестта на „минималистичния жест“ (11) в идеята за „графичен синтез“.

III. Учебна и преподавателска дейност.

Преподавателската дейност на кандидата присъства коректно в описанието на наукометричната таблица. Ас. д-р Дамян Дамянов води в НБУ широко ветрило от дисциплини като Жанрове в плакатното изкуство, Типография, Рекламна графика, Шрифт и калиграфия и други. Това е важна преподавателска ниша. Още по-важно е обстоятелството, че тук, в НБУ, тя се обитава от човек, който познава отлично художествената практика и същевременно разполага с опит и инструментариум за нейното научно разполагане в учебните програми. Необходимият минимален праг на атестационна удовлетвореност на студентите е преминат, като в същото време д-р Дамянов се радва на уважение и доверие сред колегите си.

IV. Административна и обществена дейност.

Д-р Дамян Дамянов е обществено ангажиран човек и тази ангажираност има, според мен, два основни акцента. Първо, с цялостното си отношение и съпричастност към синтезната природа на творческия продукт (тук имам предвид на първо място книгата и плаката) той е свързан със значими обществени послания за място и ролята на познанието в съвременния свят. Второ, с участието си в инициативи като „Информационна кампания в подкрепа на донорството“ той се ангажира в социално значими кампании.

В **заключение** – въз основа на изброеното дотук заявявам, че творческите, научните и преподавателските постижения на кандидата д-р Дамян Дамянов напълно отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност доцент в по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (плакат, графично

оформление на книга, калиграфия). Затова убедено препоръчвам уважаемото научно жури да му присъди тази длъжност и гласувам „за“.

Дата: 06.01. 2023 г. проф. д-р Галина Лардева